

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
О.Б.Жильцов
20 14 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методологія соціально-педагогічного дослідження

(шифр і назва навчальної дисципліни)

напрямок підготовки _____

(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність 8.01010601 «Соціальна педагогіка»

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація 8.03010301 «Практична психологія»

(назва спеціалізації)

інститут, факультет, відділення Інститут людини

(назва інституту, факультету, відділення)

2014 – 2015 навчальний рік

Робоча програма «Методологія соціально-педагогічних досліджень»
для студентів за спеціальністю «Соціальна педагогіка».

Розробник: Т. Г. Веретенко, завідувач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи, кандидат педагогічних наук, професор кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи.

Протокол від “ 28” серпня 2014 року № 9

Завідувач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи
Т. Г. Веретенко

1. Опис навчальної дисципліни
« Методологія соціально-педагогічних досліджень»

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 0101 «Педагогічна освіта»(шифр і назва)	Нормативна	
	Напрямок підготовки _____ (шифр і назва)		
Модулів – 3	Спеціальність: 8.01010601 «Соціальна педагогіка» _____	Рік підготовки	
Змістових модулів – 3		1-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання «Соціально-педагогічне дослідження з обраної проблеми». (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 144		6-й	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: 12 аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 8	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <u>магістр</u>	12 год.	
		Практичні	
		24 год.	
		Лабораторні	
		год.	
		Самостійна робота	
		60 год. 36 год. – підг. до іспиту	
		Індивідуальні завдання:	
		6 год.	
		Вид контролю:	
екз.			

Зміст

Пояснювальна записка.

Структура навчальної дисципліни.

- I. Опис предмета навчальної дисципліни.
- II. Тематичний план навчальної дисципліни.
- III. Програма.
- IV. Навчально-методична картка.
- V. Плани практичних занять.
- VI. Завдання для самостійної роботи.
- VII. Індивідуальна робота.
- VIII. Система поточного та підсумкового контролю.
- IX. Література.

Пояснювальна записка

У наш час у всіх сферах соціального життя визначальним стає фактор раціонального використання інтелектуального потенціалу кожної особистості. Тому в процесі підготовки студентів у вищій школі важливо не лише давати знання та формувати навички в галузі певної професійної діяльності, а розвивати дослідницько-наукові вміння майбутніх спеціалістів.

Соціально-педагогічна діяльність в умовах сьогодення динамічно оновлюється, потребує пошуку, уточнення, корекції технологій роботи спеціаліста відповідно до типу мікросередовища, особливостей ситуації, запитів клієнтів. Оновлення змісту професійної діяльності соціальних педагогів не короткотривала кампанія. Цей процес відбувається неперервно, оскільки соціально-педагогічна діяльність за своєю сутністю не може бути чітко рецептурною. Вона має містити елемент пошуку кращих, оптимальних для певної ситуації варіантів її розв'язання.

Соціальні трансформації, які відбулися в країні за останні роки, загострили старі та породили нові соціально-педагогічні проблеми. Тому соціальні педагоги мають вміти на теоретичному та емпіричному рівнях досліджувати їх особливості. Усе це визначає необхідність оволодіння принципами та методами соціально-педагогічного дослідження не тільки науковцями, які вивчають цю сферу, але й практиками соціально-педагогічної діяльності. Молодому спеціалісту доведеться вести спостереження, організувати опитування різних груп клієнтів, аналізувати та узагальнювати отримані дані, розробляти та реалізовувати певні рекомендації. Тому формування дослідницьких навичок має бути невід'ємною складовою його підготовки у вищій школі.

Вивчення курсу передбачає формування у студентів знань щодо:

- загальної характеристики наукового дослідження;
- особливостей методології соціально-педагогічного дослідження;
- процедури наукового дослідження;
- методів соціально-педагогічного дослідження;
- оформлення результатів наукового дослідження.

На основі цих знань у студентів будуть сформовані вміння:

- обирати проблему наукового дослідження;
- формулювати об'єкт, предмет, гіпотезу, мету і завдання дослідження;
- працювати з першоджерелами, застосовуючи теоретичні методи дослідження;
- організувати процедуру соціально-педагогічного дослідження;
- добирати оптимальні дослідницькі методики;

- оформляти результати дослідження згідно з вимогами до наукової роботи.

Курс містить 3 змістовні модулі. Навчальний курс розраховано на 12 годин лекційних, 24 години практичних занять.

На самостійну роботу студентів відводиться (60 + 36) годин. Курс викладається протягом одного навчального семестру і має такі форми контролю: модульний контроль, тестовий контроль, іспит.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 0101 «Педагогічна освіта»	нормативна	
	Напрямок підготовки		
Модулів – 3	Спеціальність: 8.01010601 «Соціальна педагогіка»	Рік підготовки	
Змістових модулів – 3		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: реферативне дослідження		Семестр	
Загальна кількість годин – 144		2-й	2-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 2	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <u>магістр</u>	12 год.	12 год.
		Практичні, семінарські	
		24 год.	4 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		96 год.	116 год.
		Індивідуальні завдання:	
		6 год.	
		Вид контролю:	
	іспит	іспит	

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин								
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семінарських	Індивідуальна робота	Лабораторних	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Змістовий модуль I.										
Теоретико-методологічні основи соціально-педагогічного дослідження										
1.	Методологія науки. Методологічні засади соціально-педагогічного дослідження.	2	2	2						
2.	Інформаційне забезпечення наукових досліджень	19	4		4				15	
3.	Категоріальний апарат соціально-педагогічного дослідження	9	4	2			2		5	
4.	Визначення проблеми, теми та категоріального апарату соціально-педагогічного дослідження	4	4		4					
Разом		36	14	4	8		2		20	2
Змістовий модуль II.										
Програма та методи соціально-педагогічного дослідження										
5.	Зміст та програма соціально-педагогічного дослідження	2	2	2						
6.	Створення власної програми соціально-педагогічного дослідження	7	2				2		5	
7.	Теоретичні та емпіричні методи дослідження	12	2	2					10	
8.	Теоретичний аналіз основних понять соціально-педагогічного дослідження	13	8		8				5	
Разом		36	14	4	8		2		20	2
Змістовий модуль III.										
Дослідно-експериментальна робота соціально-педагогічного дослідження										
9.	Експеримент як складова частина наукового соціально-педагогічного дослідження	9	4	2			2		5	
10.	Методи опитування та тестові процедури в соціально-педагогічному дослідженні	12	6	2	4				5	
11.	Обробка результатів дослідження та оформлення соціально-педагогічного дослідження	14	4		4				10	
Разом		36	14	4	8		2		20	2
Самостійна робота студентів з підготовки до екзамену									36	
Разом за навчальним планом		144	42	12	24		6		96	6

IV. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «Методологія соціально-педагогічного дослідження»

Разом: **144** год., лекції- 12 год., практичні заняття - 24 год., індивідуальна робота- 6 год., самостійна робота —(60 + 36) год., модульний контроль – 6

год.

Модулі	Змістовий модуль I		Змістовий модуль II		Змістовий модуль III	
Назва модуля	Теоретико-методологічні основи соціально-педагогічного дослідження		Програма та методи соціально-педагогічного дослідження		Дослідно-експериментальна робота соціально-педагогічного дослідження	
К-сть балів за модуль	91		91		91	
Теми лекцій	Методологія науки. Методологічні засади соціально-педагогічного дослідження. (1 бал)	Категоріальний апарат соціально-педагогічного дослідження (1 бал)	Зміст та програма соціально-педагогічного дослідження (1 бал)	Теоретичні та емпіричні методи дослідження (1 бал)	Експеримент як складова частина наукового соціально-педагогічного дослідження (1 бал)	Методи опитування та тестові процедури в соціально-педагогічному дослідженні (1 бал)
Теми практичних занять	Інформаційне забезпечення наукових досліджень (22 бала)	Визначення проблеми, теми та категоріального апарату соціально-педагогічного дослідження (22 бала)	Створення власної програми соціально-педагогічного дослідження (22 балів)	Теоретичний аналіз основних понять соціально-педагогічного дослідження (22 бала)	Методи опитування та тестові процедури в соціально-педагогічному дослідженні (22 бала)	Обробка результатів дослідження та оформлення соціально-педагогічного дослідження (22 бала)
Самостійна робота	1. Оформити джерельну базу соціально-педагогічного дослідження (5 балів) 2. Визначити тему соціально-педагогічного дослідження (5 балів)	1. Схема наукового дослідження (5 балів) 2. Визначити предмет, об'єкт, мету та завдання власного соціально-педагогічного дослідження (5 балів)	1. Розробити зміст соціально-педагогічного дослідження (5 балів) 2. Визначити основні етапи соціально-педагогічного дослідження (5 балів)	1. Визначити основні поняття СПД у різних галузях наук (5 балів) 2. Виписати основні поняття СПД із соціально-педагогічних словників (5 балів)	1. Розробити сценарій проведення фокус-групи (5 балів) 2. Розробити анкету та тест з соціально-педагогічної проблематики (5 балів) 3. Оформлення соціально-педагогічного дослідження (10 балів)	
ІНДЗ	Визначити тему, об'єкт, предмет, завдання соціально-педагогічного дослідження з обраної проблеми Розробити план різних етапів дослідно-експериментальної роботи Підготувати презентацію проведеного власного соціально-педагогічного дослідження (30 балів)					
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)		Тестовий контроль 2 (25 балів)		Тестовий контроль 2 (25 балів)	
Максимальна кількість балів - 303						
Підсумковий контроль	Екзамен (40 балів)					

III. ПРОГРАМА

Змістовий модуль I.

Теоретико-методологічні основи соціально-педагогічного дослідження

Лекція 1. Методологія науки. Методологічні засади соціально-педагогічного дослідження.

Характеристика процесу наукового пізнання. Поняття методології. Рівні методології. Методологія як сукупність методів дослідження.

Взаємозв'язок пізнання і практики. Суб'єкти та об'єкти пізнання Рівні пізнання: почуттєвий і раціональний, емпіричний і теоретичний. Наукове дослідження як форма здійснення і розвитку науки.

Види наукових досліджень. Принципи побудови соціального дослідження. Характеристика соціально-педагогічного дослідження.

Завдання для самостійної роботи

Розробити схему " Характеристика наукового дослідження"

Форма контролю: перевірка схеми в конспекті студента

Література основна: 1,2, 3, 5, 6.

додаткова: 1, 3, 4.

Основні поняття теми: наукове пізнання, соціально-педагогічне дослідження, об'єкт, суб'єкт дослідження.

Лекція 2. Програма та категоріальний апарат теоретико-прикладного дослідження Теоретичні методи дослідження (2 год.)

Складові програми теоретико-прикладного дослідження. Поняття проблеми дослідження. Характеристика об'єкту та предмету дослідження.

Мета та завдання соціально-педагогічного дослідження. Гіпотеза дослідження, її види . Функції гіпотези наукового дослідження. Вимоги до формулювання гіпотези.

Характеристика новизни, теоретичної та практичної значущості соціально-педагогічного дослідження.

Основні поняття теми: об'єкт та предмет дослідження, гіпотеза, значущість соціально-педагогічного дослідження.

Література основна: 1,2, 3, 5, 6.

додаткова: 1, 3, 4.

Практичне заняття.

Визначення проблеми, теми, категоріального апарату соціально-педагогічного дослідження.

1. Конкретизація проблеми наукового дослідження.
2. Особливості формулювання теми дослідження.
3. Визначення мети соціально-педагогічного дослідження.
4. Конкретизація мети у завданнях соціально-педагогічного дослідження.
5. Формулювання об'єкту та предмету власного соціально-педагогічного дослідження.

Література основна: 1,2, 3, 5, 6.

додаткова: 1, 3, 4.

Практичне заняття .

Джерела дослідницького пошуку.

1. Скласти список філософських, психологічних, педагогічних, соціологічних теорій із зазначенням їх авторів, які будуть методологічною основою соціально-педагогічного дослідження
2. Систематизація опрацьованих матеріалів.
3. Оформлення результатів опрацювання першоджерел: складання виписок, анотацій, конспектів. Інтернет-ресурси у науковому дослідженні.
4. Оформити джерельну базу власного соціально-педагогічного дослідження згідно вимог до оформлення різних видів першоджерел.

Література основна: 1,2, 3, 5, 6.

додаткова: 1, 3, 4.

Форми контролю

Перевірка результатів роботи у роздрукованому варіанті.

Модульний контроль

Модуль 1

1. Схарактеризувати методологічну роль філософії.
2. Розкрити сутність соціально-педагогічного дослідження, його специфіку.
3. Визначити тему соціально-педагогічного дослідження та обґрунтувати його актуальність
4. Практичне завдання. Визначити категоріальний апарат дослідження.

Варіант 2

1. Схарактеризуйте рівні методології соціально-педагогічного дослідження
2. Програма соціально-педагогічного дослідження.
3. Визначити тему соціально-педагогічного дослідження та обґрунтувати його актуальність
4. Практичне завдання. Визначити категоріальний апарат дослідження.

Варіант 3

1. Розкрийте особливості соціально-педагогічного дослідження.
2. Схарактеризуйте загальнонауковий рівень методології.
3. Визначити тему соціально-педагогічного дослідження та обґрунтувати його актуальність
4. Практичне завдання. Визначити категоріальний апарат дослідження.

Варіант 4

1. Розкрийте сутність поняття методологія наукового дослідження.
2. Схарактеризуйте етапи соціально-педагогічного дослідження.
3. Визначити тему соціально-педагогічного дослідження та обґрунтувати його актуальність
4. Практичне завдання. Визначити категоріальний апарат дослідження.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

Програма та методи соціально-педагогічного дослідження

Лекція 3. Зміст та програма соціально-педагогічного дослідження.

Актуальність обраного соціально-педагогічного дослідження. Теоретичні засади соціально-педагогічного дослідження. Дослідно-експериментальна робота. Аналіз проведеного соціально-педагогічного дослідження. Висновки.

Складові програми соціально-педагогічного дослідження.

Література основна: 1,2, 3, 4, 6.

додаткова: 1,2, 3, 4.

Лекція 4. Теоретичні та емпіричні методи соціально-педагогічного дослідження

Класифікаційні таблиці. Порівняльний аналіз окремих теорій та понять з метою відпрацювання вмінь застосовувати теоретичні методи аналізу, синтезу, класифікації, порівняння, узагальнення для підготовки теоретичної частини

соціально-педагогічного дослідження.

Види методів опитування. Інтерв'ювання як метод опитування. Види інтерв'ю. Вимоги до питань інтерв'ю. Техніки інтерв'ювання. Особливості підготовки та проведення телефонного інтерв'ю.

Анкетування як метод опитування. Специфіка та види анкетного опитування. Структура анкети. Види запитань анкети. Вимоги до їх формулювання.

Технологія підготовки та проведення *фокус-групи*. Сутність методу полярних профілів. Загальна оцінка можливостей методів опитування.

Завдання для самостійної роботи:

Дібрати кілька зразків анкет з соціально-педагогічної проблематики та зробити письмовий аналіз однієї з них на предмет відповідності вимогам до розробки анкети.

Форма контролю

Перевірка письмового аналізу анкети, тесту.

Література основна: 1,2, 3, 4, 5.

додаткова: 1,2, 3, 5, 6.

Завдання для самостійної роботи

Розробити зміст анкети для проведення констатувального експерименту
Розробити перелік питань для телефонного та очного інтерв'ю.

Розробити сценарій проведення фокус-групи

Методи зведення й обробки результатів експериментальних досліджень: статистичні, графічні, табличні.

Таблиця як засіб відображення кількісних ознак досліджуваного об'єкта. Текстова і цифрова частина таблиці. Структура простої, групової, комбінованої, складеної, шахової таблиці. Оформлення таблиці та її розміщення у науковій праці.

Оформлення графічних залежностей у вигляді графіків та діаграм.

Практичне завдання.

Оформити результати констатувального експерименту у вигляді таблиць та діаграм

Завдання для самостійної роботи:

Визначити коефіцієнт кореляції між отриманими результатами дослідно-експериментальної роботи.

Форма контролю

Перевірка результатів роботи

Література основна: 1,2, 3, 4, 5.

додаткова: 1,2, 3, 5, 6.

Модуль 2

Тестовий контроль

Тест 1.

За рівнем знань методи поділяються на

- А) теоретичні та емпіричні
- Б) попередні, практичні, теоретичні
- В) попередні, поточні, прогностичні

Тест 2.

Для одержання та аналізу інформації застосовуються

- А) кількісні, якісні методи
- Б) опитувальні, заключні методи
- В) пошукові, якісні методи

Тест 3.

Етапи проведення соціально-педагогічного дослідження:

- підготовчий, польовий, упорядкування інформації, звітувальний
- анкетування, тестування, планування, звітування
- підготовчий, координаційний, результативний, рекомендаційний

Тест 4.

Процедура соціально - педагогічного дослідження це:

- послідовність операцій під час організації і проведення дослідження
- чітко визначена мета дослідження
- визначена проблема та масове опитування

Тест 5.

Результати дослідження можуть бути подані у:

- монографії, статті, доповіді
- наукових роботах, виступах, аналізі
- презентаціях, програмах, дискусіях

Тест 6.

За етапом дослідження методи дослідження поділяються на

- методи дослідження групи, особистості, спільноти, проблеми;
- методи вибірки, методи вимірювання, методи збирання інформації, методи опрацювання даних;
- методи попередні, поточні, пошукові, прогностичні

Тест 7.

Вибіркова сукупність – це

- вся сукупність одиниць обстеження
- частина генеральної сукупності
- випадкова сукупність

Тест 8.

Види шкал:

- дискретні, рангові, якісні, інтервальні
- номінальна, порядкова, інтервальні, відношень
- перервні, неперервні, дискретні, лінійні

Тест 9.

Аналіз документів ділиться на дві основні групи:

- неформалізований, формалізований
- логічний, фіксувальний
- якісний, традиційний

Тест 10.

До переваг спостереження слід віднести:

Тест 11.

Види спостережень:

- відкрите, закрите
- всебічне, часткове
- включене, невключене

Тест 12.

Спостереження за умовами проведення поділяється на:

- штучне, природне
- реальне нереальне
- польове, лабораторне

Тест 13.

Документом, що дозволяє зафіксувати результати спостережень є

- протокол, картка, щоденник спостереження
- схеми, інтерпретації, інформаційний листок
- таблиці, схеми, щоденник спостереження

Тест 14.

За логічною схемою доведення припущень експерименти поділяються на

- групові, індивідуальні
- контрольні, підсумкові
- паралельні, послідовні

Тест 15.

Види інтерв'ю:

вільне, глибинне, фокусоване, з відкритими питаннями, стандартизоване, напівстандартизоване

- імпровізоване, специфічне, вільне, закрите, відкрите
- узагальнене, вільне, специфічне, стандартизоване, напівстандартизоване

Тест 16

Вимоги до модератора, інтерв'юера:

Тест 17.

Найбільш розповсюдженим видом опитування є:

- роздаткове анкетування
- поштове опитування
- пресове опитування

Тест 18.

Подайте структуру анкети:

Тест 19.

Питання анкети поділяють на:

- відкриті, закриті, напівзакриті
- логічні, напівлогічні, індивідуальні
- групові, індивідуальні, заключні

Тест 21.

Під методом фокус-груп розуміють:

Тест 22.

До переваг фокус-груп слід віднести:

- активність учасників, стислі думки учасників, комфортність, керуюча роль модератора, можливість розглянути будь-яку проблему
- можливість з'ясувати думку, безпосередній контакт, комфортність, невеликі витрати, стислі терміни
- відвертість, комфортність, контактність, активність, великі можливості.

Змістовий модуль III

Дослідно-експериментальна робота соціально-педагогічного дослідження

Лекція 5 Експеримент як складова частина наукового соціально-педагогічного дослідження

Експеримент – визначають як науковий дослід або спостереження досліджуваного явища у спеціально створених умовах, стежити за його перебігом, керувати ним і відтворювати при повторенні умов. Дозволяє розкрити відношення між явищами та описати їх якісно і кількісно. Характерною ознакою експерименту виступає активне втручання в об'єкт соціально-педагогічного пошуку.

Соціально-педагогічний пошук спрямований на:

- встановлення не випадкових зв'язків між впливом дослідника та досягнутими результатами;
- між висунутими умовами та одержаною ефективністю;
- порівняння кількох варіантів впливу;
- виявлення причинних закономірних зв'язків з поданням їх у якісній і кількісній формі.

Умови ефективності соціально-педагогічного експерименту

- попередній теоретичний аналіз соціального явища чи проблеми
- конкретизація гіпотези чи припущення з точки зору її новизни, суперечності зі звичними поглядами та установами;
- чітке формулювання завдань експерименту;
- коректне визначення експериментальних об'єктів;
- безперервна циркуляція інформації між дослідником та об'єктом експериментування;
- доступність висновків і рекомендацій, їх доказовість.

За умовами проведення соціально-педагогічний експеримент класифікують на: природні та лабораторні, за метою: констатувальний, формувальний, контрольний.

Констатувальний експеримент (емпіричний процес, діагностуючий зріз) - з'ясування наявного стану та рівня сформованості певної властивості або параметру (стан досліджуваного об'єкту)

Формувальний експеримент спрямований на:

- доведення впливу активних факторів на досягнення бажаного результату;
- вивчення динаміки розвитку досліджуваного явища або проблеми в процесі активного впливу дослідника.

Контрольний етап проводиться з метою перевірки дієвості проведеного формувального експерименту

Основні поняття теми: експеримент, етапи, види, фіксація результатів.

Література основна: 1,2, 3, 4, 5.

додаткова: 1,2, 3, 5, 6.

Лекція 6. Методи опитування та тестові процедури в соціально-педагогічному дослідженні. Аналіз та інтерпретація отриманих в у ході дослідження даних

Методи зведення й обробки результатів експериментальних досліджень: статистичні, графічні, табличні. Методи зведення й обробки результатів експериментальних досліджень: статистичні, графічні, табличні. Таблиця як засіб відображення кількісних ознак досліджуваного об'єкта. Текстова і цифрова частина таблиці. Структура простої, групової, комбінованої, складеної, шахової таблиці. Оформлення таблиці та її розміщення у науковій праці.

Математичні методи опрацювання результатів дослідження. Поняття коефіцієнту кореляції та середнього квадратного відхилення.

Види оформлення результатів дослідження: науковий звіт, доповідь чи повідомлення, стаття, методичні рекомендації, дипломна (магістерська) робота, дисертація. Оформлення графічних залежностей у вигляді графіків та діаграм.

Оцінка та оформлення результатів соціально-педагогічного дослідження. Поняття моніторингу та оцінки у науковому дослідженні, їх порівняння. Основні вимоги до оформлення результатів дослідження.

Література основна: 1,2, 3, 4, 5.

додаткова: 1,2, 3, 5, 6.

Практичне заняття 5.

Експеримент як складова частина наукового дослідження

1. Схарактеризувати види експерименту соціально-педагогічного дослідження:

2. Розробити етапи підготовки та провести дослідно-експериментальну роботу.

3. Оберіть способи та засоби фіксації результатів експерименту.

Література основна: 1,2, 3, 4, 5.

додаткова: 1,2, 3, 5, 6.

Практичне заняття 6.

Тестові процедури в соціально-педагогічному дослідженні.

1. Розробити критерії моніторингу та оцінки соціально-педагогічного дослідження.
2. Оформити результати дослідження у вигляді рекомендацій для соціальних педагогів.

Завдання для самостійної роботи:

1. Законспектувати основні положення про моніторинг та оцінку з книги „Науковий супровід, моніторинг та оцінка ефективності соціальних проектів”
2. Оформити результати свого дослідження у формі доповіді.

Завдання на практичне заняття

Оформити результати констатувального експерименту у вигляді таблиць та діаграм

Завдання для самостійної роботи

Визначити коефіцієнт кореляції між отриманими результатами констатувального експерименту

Оформлення тексту наукового дослідження.

Вимоги до оформлення наукових праць. Цитування у тексті наукової праці. Види посилань на використані літературні джерела. Числа та знаки у тексті. Скорочення у тексті.

Особливості писемної наукової мови. Синтаксис наукової мови. Характеристика стилістичних особливостей наукової роботи.

Основні поняття теми: обробка результатів, кількісні ознаки, коефіцієнт кореляції, графічні залежності.

Практичне завдання. Оформлення тексту наукового дослідження.

Вимоги до оформлення наукових праць. Цитування у тексті наукової праці. Види посилань на використані літературні джерела. Числа та знаки у тексті. Скорочення у тексті.

Особливості писемної наукової мови. Синтаксис наукової мови.

Характеристика стилістичних особливостей наукової роботи.

Завдання на практичне заняття.

Дібрати з наукових статей та праць мовно-стилістичні вирази, які притаманні для наукового стилю.

Завдання для самостійної роботи.

Підготувати фрагмент (3-5 стор.) наукової роботи студента згідно вимог до письмового оформлення наукової роботи.

Форма контролю

Перевірка письмового фрагменту наукової роботи студента

Завдання на практичне заняття

Дібрати з наукових статей та праць мовно-стилістичні вирази, які притаманні для наукового стилю.

Література основна: 1,2, 3, 4, 5.

додаткова: 1,2, 3, 5, 6.

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Для самостійної роботи студентам пропонується кілька завдань, що мають підсумовувати знання, отримані при вивченні поточних тем курсу. Теми, що виносяться для самостійної роботи студентів, безпосередньо пов'язані з матеріалом, який вивчається на поточних заняттях. Виконання завдань самостійної роботи вимагає від студента глибокого володіння матеріалом, отриманим під час поточних занять, розвиває вміння самостійно досліджувати проблему шляхом пошуку і аналізу спеціальної літератури з різних галузей знань, розвиває вміння викладати та відстоювати власну точку зору. Завдання виконуються у зошитах для самостійної роботи та подаються на підсумковому занятті відповідного модуля.

Самостійна робота 1. Характеристика наукового соціально-педагогічного дослідження".

Форма контролю: перевірка схеми в конспекті студента.

Розробити схему " Характеристика наукового соціально-педагогічного дослідження ".Скласти таблицю тезаурусу соціально-педагогічного дослідження: наукове дослідження, педагогічне дослідження, соціальне

дослідження, соціально-педагогічне дослідження, використовуючи не менше трьох джерел на кожне визначення.

автор	поняття	визначення	джерело
-------	---------	------------	---------

Самостійна робота 2. Визначення теми власного соціально-педагогічного дослідження (5 балів).

1. На основі аналізу статей науковців соціальної педагогіки визначити 3 актуальні проблеми даної галузі наук.
2. Визначити актуальну проблему, яку Ви вважаєте необхідно дослідити.
3. Сформулюйте тему власного наукового дослідження.

Самостійна робота 3. Визначення категоріального апарату власного соціально-педагогічного дослідження (5 балів) .

Підготувати відповідь на одне із запитань (за вибором студента):

1. Охарактеризуйте взаємозв'язок проблеми та теми соціально-педагогічного дослідження.
2. Визначити предмет та об'єкт соціально-педагогічного дослідження, у чому полягає взаємозв'язок цих понять.
3. Як пов'язані між собою мета та завдання соціально-педагогічного дослідження.
4. Наведіть приклади визначення предмету та об'єкту соціально-педагогічного дослідження науковців.

Самостійна робота 4. Джерельна база наукових досліджень. (5 балів)

1. Правила оформлення посилань на дослідження науковців щодо теми соціально- педагогічного дослідження.
- 2.Оформити джерельну базу соціально-педагогічного дослідження:
 - енциклопедії, словники;
 - підручники, навчальні посібники, методичні посібники;
 - статті у наукових збірниках;
 - тези наукових конференцій;
 - інтернет-джерела.
 -

Самостійна робота 5. Зміст соціально-педагогічного дослідження. (5 балів)

1. Проаналізувати зміст магістерських робіт.

2. Визначити завдання визначених робіт.
3. Розробити зміст власного соціально-педагогічного дослідження.

Самостійна робота 6. Етапи соціально-педагогічного дослідження (5 балів)

1. Визначити основні етапи соціально-педагогічного дослідження.
2. Мета та завдання, що розв'язує дослідник на кожному етапі соціально-педагогічного дослідження.

Самостійна робота 7. Основні поняття СПД у різних галузях наук (5 балів)

Знайти наукові джерела, де містяться основні поняття соціально-педагогічного дослідження у різних галузях наук та подати їх у таблиці.

Список основних понять

Автор	Поняття	Галузь наук

Самостійна робота 8. Виписати основні поняття СПД із соціально-педагогічних словників, енциклопедій (5 балів).

Проаналізувати основні поняття соціально-педагогічного дослідження у соціально-педагогічних словниках, енциклопедіях у подати їх у таблиці.

Список понять

Автор	Поняття	Джерельна база

Самостійна робота 9. Розробити сценарій проведення фокус-групи (5 балів)

1. Визначення фокус-групи.
2. Мета проведення фокус-групи.
3. Сценарій проведення фокус-групи.
4. Вимоги до модератора.

Самостійна робота 10. Розробити анкету та тест з соціально-педагогічної проблематики (5 балів)

1. Мета проведення анкетування/тестування.
2. Структура анкети/тесту.
3. Розробка анкети/тесту.

**Самостійна робота 11. Оформлення соціально-педагогічного дослідження
(5 балів)**

Вимоги до письмового оформлення наукової роботи.

Підготувати фрагмент (3-5 стор.) наукової роботи студента згідно вимог до письмового оформлення наукової роботи.

Карту самостійної роботи, де визначено форми академічного контролю, успішність (бали) і термін виконання самостійної роботи студентами, подано у вигляді табл. 6.1.

Таблиця 6.1

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали за сам. роботу
Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні основи соціально-педагогічного дослідження		
Тема 1.Методологія науки. Методологічні засади соціально-педагогічного дослідження. Тема 2. Категоріальний апарат соціально-педагогічного дослідження	Практичні та лабораторні заняття, модульна контрольна робота	20
Змістовий модуль II. Програма та методи соціально-педагогічного дослідження		
Тема 3.Експеримент як складова частина наукового соціально-педагогічного дослідження. Тема 4. Методи опитування та тестові процедури в соціально-педагогічному дослідженні	Практичні та лабораторні заняття, модульна контрольна робота модульний контроль,	20
Змістовий модуль III. Дослідно-експериментальна робота соціально-педагогічного дослідження		
Тема 5.Експеримент як складова частина наукового соціально-педагогічного дослідження Тема 6. Методи опитування та тестові процедури в соціально-педагогічному дослідженні	Практичні та лабораторні заняття, модульний контроль, екзамен	20 36
<i>Разом: 48 год.</i>	<i>Разом:</i>	96

VII. ІНДИВІДУАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНА РОБОТА

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання ІНЗД прилюдним представленням власного соціально-педагогічного дослідження.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Методологія соціально-педагогічного дослідження» – це вид науково-дослідної роботи магістра, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності щодо проведення соціально-педагогічного дослідження.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, в дроблення навичок проведення самостійного соціально-педагогічного дослідження.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична та практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, практичних, та лабораторних занять і охоплює весь зміст навчального курсу.

Орієнтовна структура ІНДЗ – наукового соціально-педагогічного дослідження у вигляді презентації: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел. Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у таблицях.

Критерії оцінювання ІНДЗ
(наукового соціально-педагогічного дослідження)

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Визначення теми, об'єкту, предмету, мети та завдань соціально-педагогічного дослідження з обраної проблеми	5
	Аналіз сучасного стану дослідження проблеми.	2
	Аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності.	3
2.	Розробити план різних етапів дослідно-експериментальної роботи:	3
	- підготовчий;	3
	- експериментальний; - етап обробки результатів дослідження.	4
3.	Підготування презентації проведеного власного соціально-педагогічного дослідження.	5
	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	5
Разом		30 балів

Шкала оцінювання ІНДЗ
(науково-педагогічного дослідження у вигляді реферату)

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	26-30	Відмінно
Достатній	20-25	Добре
Середній	10-19	Задовільно
Низький	0-9	Незадовільно

VIII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студента-магістра з дисципліни «Методологія соціально-педагогічного дослідження» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у таблицях.

Таблиця 8.1

Система оцінювання навчальних досягнень студентів з дисципліни
«Методологія соціально-педагогічного дослідження»

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Практичні заняття	66
2.	Лабораторні заняття	66
3.	Модульні контрольні роботи (1, 2, 3)	75
4.	Самостійна робота	60
5.	Індивідуальна навчально-дослідницька робота	30
6.	Відвідування лекцій	6
7.	Екзамен	40
$303:60=5,05$. Студент набрав X балів; Розрахунок: $X:5,5=XX$ балів. XX балів+бали за екзамен=Загальна кількість балів		

У процесі оцінювання навчальних досягнень студента-магістра застосовуються такі методи:

➤ **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.

➤ **Методи письмового контролю:** модульна контрольна робота, модульне письмове тестування, звіт.

➤ **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої досягнення, самоаналіз.

Таблиця

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за традиційною системою (4-бальна шкала)	Оцінка за шкалою ECTS
01 – 34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом)	F
35 – 59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX
60 – 68	«задовільно»	E
69 – 74	«задовільно»	D
75 – 81	«добре»	C
82 – 89	«добре»	B
90 – 100	«відмінно»	A

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у таблиці.

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студента

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента-магістра на практичних та лабораторних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Модульний контроль знань студента здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

У таблиці представлено розподіл балів, що присвоюються студентам упродовж вивчення дисципліни «Методологія соціально-педагогічного дослідження».

Система оцінювання навчальних досягнень**студентів Київський університет імені Бориса Грінченка**

№ п\п	Вид діяльності	Максимальна кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього
1.	Відвідування лекцій	1	6	6
2.	Відвідування практичних занять	1	12	12
3.	Робота на практичних заняттях	10	12	120
4.	Самостійна робота	5	12	60
5.	Модульний контроль	25	1	25
6.	Тестовий контроль	25	2	50
7.	ІНДЗ	30	1	30
Максимальна кількість балів 303 балів				

Форма контролю – екзамен. Коефіцієнт з даної дисципліни дорівнює **5,05**
Кількість балів за роботу на практичних та лабораторних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

ІХ. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

•*Словесні*: лекція із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), пояснення, розповідь, бесіда.

•*Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

•*Практичні*: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації:
індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних соціально-педагогічних досліджень.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо), ретроспективний метод.

X. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ презентації теоретичного матеріалу в Power Point
- ✓ роздаткові матеріали для самостійної роботи студента під час практичних занять;
- ✓ контрольні завдання для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів.

Питання до іспиту «Методологія соціально-педагогічного дослідження»

1. Розкрити сутність соціально-педагогічного дослідження, його специфіку.
2. Особливості застосування тестування у соціально-педагогічному дослідженні.
3. Розкрийте сутність поняття методологія наукового дослідження.
4. Особливості застосування анкетування у соціально-педагогічному дослідженні.
5. Функції соціально-педагогічного дослідження.
6. Мета та завдання контрольного етапу експеримента.
7. Схарактеризуйте рівні методології соціально-педагогічного дослідження.
8. Мета та завдання формувального етапу експеримента.
9. Схарактеризувати методологічну роль філософії.
10. Мета та завдання констатувального етапу експеримента.
11. Розкрийте особливості соціально-педагогічного дослідження.
12. Розкрийте роль методів обробки даних у соціально-педагогічному дослідженні.
13. Схарактеризуйте загальнонауковий рівень методології.
14. Розкрийте роль емпіричних методів у соціально-педагогічному дослідженні.
15. Схарактеризуйте конкретно-науковий рівень методології.
16. Схарактеризуйте метод контент – аналізу у соціально-педагогічному дослідженні.
17. Програма соціально-педагогічного дослідження.
18. Схарактеризуйте метод моделювання у соціально-педагогічному дослідженні.
19. Схарактеризуйте етапи соціально-педагогічного дослідження.
20. Розкрийте роль теоретичних методів у соціально-педагогічному дослідженні.
21. Визначення проблеми соціально-педагогічного дослідження.
22. Класифікація методів соціально-педагогічного дослідження.
23. Схарактеризуйте об'єкт соціально-педагогічного дослідження.
24. Послідовність проведення соціально-педагогічного дослідження.
25. Схарактеризуйте предмет соціально-педагогічного дослідження.
26. Вимоги до проведення наукового дослідження.
27. Основна мета фундаментального соціально-педагогічного дослідження.
28. Розкрийте роль експерименту у соціально-педагогічному дослідженні.
29. Основна мета прикладного соціально-педагогічного дослідження.
30. Розкрийте взаємозв'язок об'єкта та предмета соціально-педагогічного дослідже

Практичні завдання:

1. Визначити тему опитування для батьків і розробити анкету.
2. Визначити об'єкт, предмет дослідження «Соціально-педагогічні умови ресоціалізації неповнолітніх правопорушників».
3. Визначити тему опитування для підлітків і розробити анкету.
4. Визначити тему опитування для молодших школярів і розробити анкету.
5. Визначити об'єкт, предмет дослідження «Підготовка юнаків-старшокласників до сімейного життя».
6. Визначити мету та завдання дослідження «Соціально-педагогічні технології формування відповідального ставлення до здоров'я учнівської молоді».
7. Визначити тему опитування для студентів і розробити анкету.
8. Визначити об'єкт та предмет дослідження «Соціально-педагогічні технології формування відповідального ставлення до здоров'я учнівської молоді».
9. Визначити мету та завдання дослідження «Підготовка юнаків-старшокласників до сімейного життя».
10. Визначити тему опитування для старшокласників і розробити анкету.
11. Визначити мету та завдання дослідження «Соціально-педагогічні умови профілактики насильства щодо підлітків».
12. Визначити мету та завдання дослідження «Соціально-педагогічна діяльність студентських волонтерських груп».
13. Визначити об'єкт та предмет дослідження «Соціально-педагогічна діяльність студентських волонтерських груп».
14. Визначити мету та завдання дослідження «Соціально-педагогічні умови ресоціалізації неповнолітніх правопорушників».

VII. Рекомендована література:

7.1. Основна література

1. Борисова Ю. В. Методологія та методи соціальних досліджень : навч. посіб. / Борисова Ю. В. — К. : ДЦССМ, 2003. – 216 с.
2. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження: методологічні поради молодим науковцям //Семен Устинович Гончаренко. – Київ-Вінниця : Планер, 2010. – 308 с.
3. Науковий супровід, моніторинг та оцінка ефективності соціальних проектів / О. О. Яременко, О. Р. Артюх, О. М. Балакірєва та ін. – К. : ДЦССМ, 2002. – 132 с.
4. Сисоєва С. О. Педагогічний експеримент у наукових дослідженнях неперервної професійної освіти : навч-метод. посіб. / С. О.Сисоєва, Т. Є. Кристопчук. – Луцьк : ВАТ «Волинська обласна друкарня», 2009. – 460 с.
5. Сурмін Ю. П. Майстерня вченого : підручник для науковця / Юрій Сурмін. – Київ : Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні, 2006. – 302 с.
6. Ядов В. А. Социологическое исследование: Методология, программа, методы / Ядов В. А. – Самара : СУ, 1995. – 328 с.

7.2 Додаткова література

1. Основи педагогічних досліджень : навч. –метод. посіб. / Рудницька О. П., Болгарський А. Г., Свистельнікова Т. Ю. – К., 1998. – 145 с.
2. Пономаренко Л. А. Як підготувати і захистити дисертацію на здобуття наукового ступеня : методичні поради / Пономаренко Л. А. — К. : Редакція «Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України», 2001. – 80 с.
3. Бурлачук Л. Ф. Словарь-справочник по психодиагностике / Л. Ф. Бурлачук, С. М. Морозов. – 2-е изд. – СПб. : Питер Ком, 1999. – 528 с.
4. Волков Ю. Г. Диссертация: Подготовка, защита, оформлени : практ. пособ. / Волков Ю. Г. – изд. 2-е, испр. и доп. – М. : Инфо-М, 2003. –

176 с.

5. Городяненко В. Г. Социологический практикум : учеб. метод. посіб. / Городяненко В. Г. — К. : Изд. центр «Академия», 1999. — 160 с.